

Otto Risanger

ARVE- BOKA 2012

Familiejus og økonomi

Otto Risanger

ARVEBOKA 2012

Utgitt av RISANGER AS
Dronningensgt 22, 0154 OSLO
Tlf: 22 33 39 27

E-post: post@risanger.no
Internett: www.risanger.no

© Otto Risanger 2012

ISBN 978-82-7573-161-4

Risangers ebok nr 00344

Denne e-boka inngår også som en del av
[DrivBedre-pakken Skatt&Økonomi](#)

Det må ikke kopieres fra denne bok i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, Interesseorganisasjon for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Innhold

INNLEDNING

[La det dryppe litt på de yngre](#)
[Arveavgift: Satser](#)

Del 1 ARV ETTER LOVEN

- [1\) Arverekkefølgen](#)
- [2\) Arv til slekt](#)
- [3\) Arv til ektefelle](#)
- [4\) Arv til samboer](#)
- [5\) Pliktdelsarv](#)
- [6\) Barns fortrinnsrett](#)
- [7\) Avkorting](#)
- [8\) Statens arverett](#)

[9\) Forskjellige spørsmål](#)

Del 2 ARV ETTER TESTAMENT

- [1\) Slik skrives et testament](#)
- [2\) Tilbakekalling, endringer mm av testament](#)
- [3\) Ugyldige disposisjoner](#)
- [4\) Tolking av testament](#)
- [5\) Oppbevaring og framlegging av testament](#)
- [6\) Regler om arv etter loven og etter testament](#)

Del 3 RETT TIL USKIFTE

- [1\) Gjenlevendes rettigheter og plikter](#)
- [2\) Rett til arv og uskifte på grunnlag av samboerskap](#)

Del 4 MER OM EKTEFELLER, TESTAMENT OG ARV

- [1\) Arv og testament](#)
- [2\) Ligning mv](#)

Del 5 MER OM SAMBOERE, TESTAMENT OG ARV

- [1\) Utvidet arverett for samboere](#)
- [2\) Mer om arv og testament for samboere](#)
- [3\) Forskjellig](#)

Del 6 MER OM SINGLE, TESTAMENT OG ARV

- [1\) Arv og testament](#)

Del 7 MER OM BARN, TESTAMENT OG ARV

- [1\) Arv og gaver til barna](#)

Del 8 REGLENE FOR SKIFTE

- [1\) Privat eller offentlig skifte?](#)

Del 9 LIGNING AV ARVELATER, ETTERLATTE OG DØDSBO

- [1\) Hva er arv og hva er gave/arveforskudd?](#)
- [2\) Arv og skatt](#)
- [3\) Ligning etter dødsfall](#)
- [4\) Skatteplikt ved arveovergangen](#)
- [5\) Fradrag for arveavgift](#)
- [6\) Arvens verdi](#)
- [7\) Forskjellige spørsmål om ligning](#)

Del 10 AVGIFT PÅ ARV OG GAVER

- [1\) Avgiftsplikten](#)
- [2\) Avgiftsgrunnlaget](#)
- [3\) Beregning av arveavgift](#)
- [4\) Betaling, forfall, renter](#)
- [5\) Meldingsplikt, opplysningsplikt](#)

[6\) Endringer, klage](#)

Del 11 OVERFØRE VERDIER MED LAV ELLER INGEN ARVEAVGIFT

[1\) 2009: Lavere arveavgift, nye regnestykker](#)

[2\) Hoppe over ett ledd i arverekkefølgen?](#)

[3\) Periodiske ytelser: Utdanning, forsørgelse, understøttelse](#)

[4\) Årlig avgiftsfritt fribeløp](#)

[5\) Overføre verdier til barna - hvordan?](#)

Del 12 OVERFØRE FAST EIENDOM

[1\) Takst, arveavgift, skatt](#)

Del 13 OVERFØRE AKSJER OG ANDELER, GENERASJONSSKIFTE

[1\) Takst, arveavgift, skatt](#)

Del 14 OPPHAVSRETT: ÅNDSVERK, PATENTER

[1\) Skatt, arv](#)

TILLEGG

[Sjekkliste gavemelding](#)

[Sjekkliste arvemelding](#)

[Ordliste om arveavgift](#)

Forord

Det er sagt at *"arv er det vi ikke snakker om, før vi krangler om det"*.

Det er også sagt at *"du kjenner ikke dine egne søsken før du har prøvd å dele arven"*.

Lite trivelige utsagn å ta med på veien ...

En undersøkelse for en tid tilbake viste at én av åtte nordmenn har opplevd varige familiekonflikter som følge av arveoppgjør. Seks av ti kjenner noen som har opplevd varige familiekonflikter som følge av arv.

Samtidig viste undersøkelsen at bare én av ti nordmenn over 25 år har skrevet testament. Sørgelig lite når vi tenker på hvor mye krangel som kunne ha vært unngått med et testament.

Arveboka er ikke laget for å være en fredsmegler i arvekrangler. Hensikten med boka er å hjelpe familiemedlemmer som ønsker å ordne tingene på best mulig måte for familien som helhet. Da er kunnskap første betingelse - både at man vet om fallgrubene og mulighetene til å unngå dem.

Dette er først og fremst en økonomi&jus-rådgivningsbok. Den forteller forhåpentligvis det meste av det du må vite om de økonomiske og juridiske sidene ved arv etter loven og etter testament.

Vi ser på reglene for skifte av dødsbo. Trengs det offentlig skifte eller holder det med privat skifte? Det finnes også mellomløsninger ...

Mange er opptatt av arveavgiften. Satsene er kraftig redusert fra 2009, men mange føler fortsatt at avgiften spiser mye av det som overføres. Dette ser vi på, sammen med hvordan arv og overføringer blir beskattet.

Arveboka er skrevet i spørsmål-og-svar-form. Det fører bl a til at det er noen gjentakelser. Det er fordi dette er mer en oppslagsbok enn en bok som forventes lest fra perm til perm.

Boka er også tenkt å være til nytte for de som på forskjellige måter arbeider med saker som kommer opp i juridisk og økonomisk sammenheng når det gjelder arv og overføringer.

Men boka er først og fremst ment å være et arbeidsredskap for vanlige mennesker. Bruk den også som et hjelpemiddel til å stille de rette spørsmålene når dere kontakter fagfolk - tingretten, advokat, økonomirådgiver, skattekontor, forsikring, bank osv.

Dusinvis av kilder er benyttet. Det omfatter fagbøker, tidsskrifter, lovkommentarer, nettet mv - pluss samtaler med fagpersoner som har gitt av de kunnskaper og den bakgrunnsviden de har.

Takk til dere alle, unevnt er ikke glemt.

Otto Risanger

INNLEDNING

La det dryppe litt på de yngre

Til folk oppe i årene som har noen kroner til overs, sier jeg alltid: - Bruk pengene på deg selv. Du har ærlig fortjent de gledene som pengene dine kan gi deg.

Men jeg vet godt at mange gjerne vil gi det de kan til sine barn og kanskje barnebarn. Da føler at de har den største gleden der - i det å sørge for avkommet så langt man makter.

Det ene kan være like bra som det andre.

Ofte sitter nok den eldste generasjonen på verdier og penger som kunne vært til god hjelp for de neste generasjonene.

Så jeg stiller spørsmålet:

- Hvorfor ikke la det dryppe litt på de yngre allerede nå?

Jeg tenker særlig på de som skal ut i utdanning eller i jobb eller som etablerer familie og skaffer seg bolig eller som sitter med studiegjeld og boliggjeld. 20-35-åringene.

ÉN MILLION UTEN AVGIFT

Hver besteforelder kan la hvert barnebarn få opptil 470.000 kroner som gave (forskudd på arv) uten at det blir snakk om arveavgift.

Teoretisk kan altså hvert barnebarn motta til sammen (470.000×4) 1.880.000 kroner - nærmere to millioner kroner - uten avgift fra sine fire besteforeldre.

LÅN PÅ BOLIGEN

Naturligvis er eldste generasjons verdier ofte bundet opp i bolig og andre formuesgjenstander.

Da går det an - for de som ønsker det og som har råd til å betale rentene - å ta opp lån på boligen for å gi bort lånebeløpet. Eller like gjerne: Ta opp lån på boligen for å gi bort noe av lånebeløpet samt bruke noe av lånebeløpet på seg selv.

Resultatet blir uansett at lånet reduserer det som går til arvingene til syvende og sist. Men arvingene har fått mer å rutte med - tidligere.

FRASI SEG ARV

Det tradisjonelle er at arven fra foreldrene ikke kommer før siste ektefelle dør. Barna er da kanskje blitt 40-50 år, på vei til å bli seniorer selv. Økonomien deres er i mange tilfeller svært bra. Egentlig har de ikke bruk for arven.

Men det er en mulighet som ikke alle er klar over: Arvingene kan gi avkall på arven, frasi seg alt eller noe, til fordel for sine egne barn, i dette tilfellet altså arvelaterens barnebarn.

Ved å hoppe over ett ledd i arverekkefølgen kan arvelaterens barnebarn på en enkel og lønnsom måte få et atskillig gunstigere utgangspunkt enn tradisjonell arverekkefølge ville ha gitt dem.

ARVEAVGIFT SPART

Arvelaterens barnebarn kommer riktignok i gruppen "andre" når det gjelder arveavgiften.

Det betyr to prosentpoeng høyere avgift for den del av arven fra hver arvelater som ligger mellom 470.000 og 800.000 kroner, og fem prosentpoeng mer for det som er over 800.000 kroner.

MERK! Det er fribeløpet før arveavgift på 470.000 kroner for hver enkelt mottaker fra hver enkelt giver/arvelater som gjør at slik avkall på arv likevel kan bety arveavgift spart.

Vi regner litt på dette:

La oss si at arven fra dine foreldre er på fire millioner kroner, altså to millioner fra hver av dem. Du er enearving. Arveavgift vil utgjøre 279.600 kroner. Du har 3.720.400 kroner til disposisjon.

La oss videre si at du har fire barn. Hvis du frasier deg 3.200.000 kroner av arven fra dine foreldre (to av dine barns besteforeldre), mottar du selv 800.000 kroner, og samme beløp går til hvert av dine fire barn.

Fribeløpet for den enkelte (470.000 fra hver besteforelder = 940.000) gjør da at samlet arveavgift blir på kroner null, alle familiemedlemmene sett under ett.

Familien har samlet fire millioner kroner til disposisjon - 279.600 kroner mer enn om du mottar hele arven alene.

Forutsetningen for avgiftsfritaket i regnestykket er at verken du eller dine barn har fått noe fra arvelateren tidligere som skal med i avgiftsberegningen.

TRÅ FORSIKTIG

En advarsel er på sin plass: Legg ikke så stor vekt på å spare arveavgift at det blir økonomisk ugreie mellom foreldre og barn - eller i dette tilfellet eventuelt også besteforeldre. Arv er kanskje det mest følsomme tema innen privatøkonomi og familiejus. Det kan lett bli et minefelt. Trå forsiktig!

Arveavgift: Satser

Gjenlevende ektefelle betaler ingen arveavgift når han eller hun mottar arv etter den andre.

Det gjør heller ikke gjenlevende samboer med felles barn med avdøde, eller gjenlevende samboer som tidligere har vært gift med avdøde. (To ektefeller som etter at de er skilt fra hverandre, velger å flytte sammen igjen, regnes som samboere hvis de ikke inngår ekteskap på nytt.)

Det er ellers to satser for arveavgift: Barn, barnebarn, oldebarn (og arvelaterens foreldre) betaler lav sats, andre betaler høy sats.

LAV SATS

Alle som arver kan først motta 470.000 kroner i arv fra hver enkeltperson uten at det blir noen arveavgift.

Barn/foreldre mv betaler seks prosent i arveavgift av det som overstiger 470.000 kroner fra en enkeltperson, opp til 800.000 kroner. Av det som overstiger 800.000 kroner, betaler de 10 prosent.

Avgift av arv til barn/foreldre på mer enn 800.000 kroner kan beregnes slik:

Arveavgift av 800.000 er lik 19.800 kroner. Av det som overstiger 800.000, er 10 prosent arveavgift, dvs 10.000 kroner i avgift plusses på for hvert hundretusen oppover.

HØY SATS

Andre (enn barn/foreldre) som arver mer enn 470.000 kroner betaler åtte prosent i arveavgift av det som overstiger 470.000 kroner fra en enkeltperson, opp til 800.000 kroner. Av det som overstiger 800.000 kroner, betaler de 15 prosent. Eksempler:

Avgift av arv på mer enn 800.000 kroner kan beregnes slik:

Arveavgift av 800.000 er lik 26.400 kroner. Av det som overstiger 800.000, er 15 prosent arveavgift, dvs 15.000 kroner i avgift plusses på for hvert hundretusen oppover.

STANDARDFRADRAK

Fradrag for gravferdsutgifter, skifteutgifter og utgifter til gravsted: 0,5 G - kr 37.820 i 2011, kr 39,608 i 2012.

Fradrag for mindreårige arvinger: 1G - kr 75.641 i 2011*, kr 79.216 i 2012*.

(*Ved arv fra tidligere forsørger trekkes det fra 1G for hvert år arvingen mangler på å ha fylt 21 år.)

SATSER ARVEAVGIFT 2009 - 2012

Fribeløp 470.000

Trinn 1 470 - 800.000

Trinn 2 800.000 >

Satser barn, foreldre

Trinn 1 6 %

Trinn 2 10 %

Satser andre

Trinn 1 8 %

Trinn 2 15 %

Del 1 Arv etter loven

Dette var bare startsidene i denne e-boka

Du har her fått en liten smakebit fra én av Risangers rundt 40 e-bøker (pdf). Disse e-bøkene kan kjøpes enkeltvis. De er også samlet - med 80 prosent rabatt! - i den store **DrivBedre-pakken Skatt & økonomi**. Mer info på vårt nettsted www.risanger.no.

I DrivBedre-pakken Skatt & økonomi finner du et vell av informasjon og tips, skreddersydd til bruk for næringsdrivende og små firmaer.

E-bøkene oppdateres jevnlig. Det betyr at innholdet er ajour i forhold til gjeldende bestemmelser.

Som abonnent kan du bruke DrivBedre-pakken Skatt & økonomi akkurat som du selv ønsker: Du kan laste ned én, noen - eller alle - e-bøkene og ha dem lokalt på din egen datamaskin, akkurat når det passer deg selv. Eller du kan lese e-bøkene på nettet, akkurat når det passer deg selv.

Liker du best å lese på papir, skriver du bare ut de delene av den aktuelle e-boka som du vil gjennomgå. Vår garanti er at opplysningene er oppdaterte og kurante.

Skjer det endringer som har betydning for deg som driver firma, får du melding om det i en e-post. Etterhvert som endringene innarbeides i e-bøkene, kan du lese på nettet eller laste ned helt ajourførte e-bøker, eventuelt skrive ut det du ønsker.

E-bokpakkene dekker blant annet disse områdene:

- beste selskapsform
- moms
- skattetips
- fradrag i eget firma
- biløkonomi
- reise og diett
- regnskap og bokføring
- pensjon i eget firma
- trygderettigheter

På kjøpet får du Otto Risangers daglige nyheter om skatt og økonomi på www.risanger.no. Dessuten blir du med i vår eksklusive **svartjeneste** kun for våre abonnenter: Otto Risanger svarer på dine spørsmål om skatt osv.

Les mer om abonnement på våre DrivBedre-pakken Skatt & økonomi her: <http://www.risanger.no/drivbedre-pakken>

Les mer om våre e-bøker her: <http://www.risanger.no/produkter/eboker>

Se på neste side noe av det våre kunder sier.

Dette sier abonnentene om Risangers e-bokpakker

"Jeg har lært utrolig mye dette året som abonnent på DrivBedre."
Liv Janne Brennsæter, RÅHOLT

"Takk for rask ekspedering og godt opplagt stoff. Godt forklarande."
Kåre Solheim, LÆRDAL

"Takk for nyttige og praktiske råd!"
Gunn Helleland, IBT SydVest, LODDEFJORD

"Er meget fornøyd med tjenesten, og synes du gjør en fantastisk bra jobb med den informasjonen du gir oss. Med kun meg selv i enkeltmannsforetak hadde jeg aldri hatt mulighet til å finne ut av denne informasjonen selv."
Jeanette Hustad, Bewebbed, SANDNES

"Tusen takk for kjempegode og lærerike e-bøker!"
Eirik Sandal Lund, Bilde og Tekst ANS, HAUGESUND

"Takker for et meget matnyttig sett med e-bøker og tilhørende nyhetsbrev, det har vært verdt sin vekt i gull for min bedrift som ble startet i mai!"
Kristian Berge Nessa, Cavatina Software AS, TANANGER

"Synes DrivBedre-pakken er et fantastisk bra oppslagsverk."
Svein Hylland, Toppen Trearbeid & Høvleri, ODDA

"Takk for mange gode tips."
Jon-Erik Hammer, daglig leder, V, D & H NUF, FYLLINGSDALEN

"Fin, kjapp og lett tilgjengelig info! Takk."
Johan F. Jakhelln, assosiert partner, Tennebø & Partners, OSLO

"DrivBedre-pakken er svært nyttig for meg som har begynt å føre regnskapet selv i år. Du gjør det mulig for meg å få dette til på en bra måte og spare meg flere tusen kroner med dine tips og forklaringer."
Benjamin R. Warin, Impress Presentasjoner, HURDAL

"God og lettlest. Det er fint å få kjennskap til regler og fallgruber. Slikt får vi aldri i forståelig form fra revisorer og ligningsmyndigheter."
Sverre Grøtte, Vare-Nytt Tekstilsenter AS, EIDE